

TÄMÄKIN

Anna-Maria Eilittä

HÄMÄRÄ

KATOAA

atena

Lainaukset:

- s. 7 – Bo Carpelan: *Korkea taivas*, Uudet runot, Otava 2007.
s. 24 – Aleksis Kivi: Metsämiehen laulu, *Kanervala – runoelmia*, 1866.
s. 59 – Red Hot Chili Peppers: *Dark Necessities*, © Kobalt Music Publishing Ltd., Universal Music Publishing Group, Words & Music A Div Of Big Deal Music LCC.
s. 190 – Tapio Rautavaara: *Juokse sinä humma*.

Tekijä kiittää Taikea saamastaan apurahasta.

© Anna-Maria Eilittä ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Atena
Jyväskylä
atena.fi

ISBN 978-951-1-42116-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Äidille ja isälle

Ei pimene
syvenee
valon läpäisemänä kaikki.

BO CARPELAN

LOTTA

Hiljaisuudesta tiedän myöhästyneeni, silti odotan, että nopeiden askelten terävä töminä kantautuisi korviini. Riisun takin, en asettele naulakkoon vaan annan valahtaa sateessa kastuneiden kenkien päälle.

Kävelen Alman huoneeseen. Hän makaa selällään, nukkuu sikeää lapsen unta, hiukset punaisena kehänä pienten kasvojen ympärillä. Uneksii ties mistä. Polvistun sängyn vierelle, katselen korkeaa, sileää otsaa, hammastahnaviirua suupielessä. Kuuntelen tasaista hengitystä. Sisään ja ulos, sisään ja ulos, kapea rintakehä nousee ja laskee. Yritän tehdä saman perässä, mutta omat henkäykseni ovat vielä nopeita ja ohuita.

Lattialla lojuu hänen tärkeitä asioitaan: harmaa jänis, joka kerran unohtui lentokentälle, vihreäkantinen kirja käärmeistä ja liskoista sekä pieneksi käynyt paita, jonka hän itsepintaisesti haluaa pukea ylleen päivä toisensa jälkeen. Jos paita on likainen, hän kääntää sen toisinpäin ja se kelpaa vielä päivän.

Kello on yli yhdeksän. Huomenna päiväkodissa on naamiaiset. Tänään minun piti hakea hänet kello 16.15 ja mennä hänen kanssaan naamiaisasuliikkeeseen ostamaan mehiläispukua. Valinta oli ehdoton, »mehiläiset ovat suunnattoman tärkeitä», Alma sanoi, »mehiläisiä täytyy vaa-

lia.» Sen jälkeen olimme sopineet menevämmе pieneen jäätelöbaariin.

Kun Alma saa rooliasun ylleen, hän rohkaistuu. Näin sanottiin päiväkodissa. Siksi naamiaispäivä on erityisen merkityksellinen. Tilanteet, joissa hän uskaltaa astua esiin, ovat hänen kehitykselleen hyvin tärkeitä. Näinkin minulle kerrottiin, aivan kuin en ymmärtäisi sitä itse.

Vielä kahdelta kaikki näytti menevän suunnitelmien mukaan, mutta puolen tunnin jälkeen Rinne tuli kertomaan suuren osakepotin myynnistä Gibbum Oy:ssä. Myyjänä oli yhtiön hallituksen entinen jäsen. Juttu haiskahti. Saman tien oli selvää, etten ehtisi ajoissa päiväkodille. Riku oli jossakin päin Länsiväylää kuljettamassa Aatosta viulutunnille. Emmi, joka huolehtii lapsista iltapäivisin, vastasi onneksi puhelimeen. Kyllä, hän hakisi Alman, mutta saattaisi myöhästyä muutaman minuutin.

Irina vastasi päiväkodin puhelimeen. En voinut valehdella kenenkään sairastuneen, pahoittelin vain. Olisin halunnut pyytää Alman puhelimeen, mutta tiesin, että hoitajien ympärillä kärkkyi vanhempien ryhmä odottamassa katsausta lastensa päivästä. Irina kuitenkin ehti huomauttaa Alman kuravaatteiden jääneen taas kotiin. Pahoittelin jälleen, vaikka olin varma, että olin pakannut kuravaatteet reppuun, en vain ollut muistanut tarkistaa, olivatko ne olleet yhä siellä, kun olimme astuneet ovesta ulos. Alman piilot käyvät yhä kekseliäämmiksi, edellisen kerran löysin kurahousut lehtikorista. Alma väittää housujen vaikeuttavan hänen hengitystään.

Harkitsin kysyväni, jos aulavirkailija ehtisi hakemaan puvun, mutta sitten suurin asiakkaani soitti, enkä päässyt hänestä ennen kuin oli liian myöhäistä. Ilta deskissä oli

sekopäinen, kiroilu ja huuto jatkuivat, kunnes tarjouskirja sulkeutui. Silloin kello oli jo liikaa. Ääneni oli puhumisesta käheä ja kainalot hiessä, pulssi tasaantui hitaasti. Olisin halunnut rojahtaa neuvotteluhuoneen sohvalle ja vajota uneen.

En takerru tunteisiini. Tärkeää on se, miten tuntemuksiinsa suhtautuu. Huono omatunto kulkee mukana kuten puhelin tai avaimet. Toisinaan se liikehtii jossakin rintalastan alla niin, että toivoisin omistavani pihdit, joilla voisin tonkia sen ulos. Fakta on kuitenkin se, etten voi jakaantua samaan aikaan kahteen paikkaan. Jos minun on oltava työpaikalla, en voi olla lasten luona, ja työpaikan force majeure on eri asia kuin lasten force majeure. Edes mehiläispuku ei ole sellainen.

Sammutan Alman yölampun ja tervehdin Rikua matkalla Aatoksen huoneeseen. Hän nostaa kättään liioitellun hitaasti sohvalta ja siirtää katseensa takaisin television ruutuun.

Aatos on vielä hereillä, hän laskee kirjan rintansa päälle.

»Oliko Alma surkeana?» kysyn.

»Alma huusi niin, että isikin hermostui. Miksi ette menneet ostamaan sitä pukua vaikka lupasit?»

Kaivan Aatoksen kaapista esille kaksi naamiaisasua. Lepakkomiehen puku on Alman kokoa.

»Turha kuvitella», Aatos toteaa.

Kun olen keittämässä teetä, Riku tulee keittiöön. Sanon olevani pahoillani.

»Turhaan sinä minulle pahoittelet», Riku sanoo.

»Luuletko, että jätin tulematta koska en välittäisi?»

»Yritän olla luulematta mitään. Jouduin antamaan Al-

malle astmalääkettä. Hän itki niin kovasti, että henkeä alkoi ahdistaa.»

Kun olen harjannut hampaani ja silmäillyt seuraavan päivän tapaamiset, pääsen sänkyyn. Riku on vielä unen ja valveen rajamailla, silmät liikahtelevat luomien alla.

Hän kannusti minua palaamaan töihin Alman täyttäessä vuoden. Olin itsekin hyvä etsimään puoltavia näkemyksiä sille, miksi Alman oli hyvä päästä varhaiskasvatuksen piiriin taaperona ja miksi minun oli tärkeää aloittaa työt viisi kertaa yössä heräilevän, juuri kävelemään opettelevan lapsen vanhempana. En pystynyt enää seuraamaan kotipoterostani tehtävieni valumista nuoremmille ja nälkäisemmille. Riku vakuutti, että minulle tekee hyvää mennä töihin.

Ei muuten tehnyt.

Minä olin se, joka heräsi Alman jokaiseen äännähdykseen, nousi kun hän vaati vettä, peittoa tai syliä. Riku vain nukkui sikeästi ja heräsi uskollisesti 5.30 ehtiäkseen kuntosalille ennen työpäivää. Hän herätti minutkin, kun olisin vielä saanut nukkua tunnin. Silloin vihasin häntä ja kuuntelin joka risahdusta, jonka hän sai aamutoimillaan aikaan: lusikan kolinaa murokuppiin ja treenikassin kahinaa. Hän ja hänen saatanallinen treeniohjelmansa. Mikä hänen elämässään oikeastaan muuttui sen jälkeen kun saimme lapset? Hän saattoi perustella lapsilla isomman auton hankinnan ja muutamia jättäytymisiä pois epämiellyttävimmiltä työmatkoilta. Hän ei saanut seksiä enää yhtä usein. Hänen vaimonsa ei ollut enää se nainen, johon hän oli rakastunut.

Yöllä mehiläiset tulevat uniin, ne ovat lähteneet liikkeelle Valon mehiläistarhasta ja lentävät tasaisena surisevana rin-

tamana, suuret verkkosilmät minua tähyten. Kuningatar on syrjäytetty, uusi, kaikessa hiljaisuudessa kasvatettu hallitsija on valmis astumaan valtaistuimelle. Se kuoriutuu kotelostaan laulaen. Valo hymyilee unessa ja sanoo, että vanha kuningatar oli korvattava, sadosta tulee hyvä, saat hunajaa niin paljon kuin tarvitset. Sitten hän valuttaa hunajaa pulleisiin lasipurkkeihin hyräillen.

EINO

Tänään syömme hyvän päivällisen ja katamme pöytään ruusukuvioidet kahvikupit. On Vuokon syntymäpäivä ja juhlistamme sitä näin, Valokin on kutsuttu. Kun hän on tulossa, Vuokko pesee hiuksensa ja pukeutuu kukkapaitaansa. Niin hän on tehnyt siitä saakka, kun he tutustuivat. Paita on vaihtunut vuosien varrella, mutta aina vain siinä on kukkia, nyt pieniä tähdenmuotoisia tummansinisellä pohjalla. Joskus Vuokko tokaisi, että ruokkoan vähän itseäni, ettei sinun tarvitse minua hävetä. Saattoihan asian niinkin luonnehtia, mutta kyllä heillä myös synkkaa. Juttu luistaa ja Vuokko nauraa heleästi. Valokin nauttii Vuokon seurasta, yleensä nämä jutut tупpaavat olemaan kaksisuuntaisia. Aikani tarkkailin tilannetta, vähän kuin kuulostelin, mutta päädyin vakuuttamaan itselleni, etteivät he aio toistensa syliin langeta, vaikka toisistaan pitävätkin. Vuokko on luvannut minulle rakkautensa myötä- ja vastamäessä, ja hän on periaatteen nainen. Ja tykkää hän minustakin, harvoin esteli, jos viereen pyrin, hellyyttä antoi ja seksiäkin, niin kauan kuin minä niistä hommista olin kiinnostunut.

Valo on avannut takkinsa ja ottanut lakin päästään jo portailla. Hän tuo mukanaan henkäyksen raitista ilmaa ja rutistaa lujasti meitä molempia. Sitten hän kaivaa muovikassistaan jotain.

»Tässä on Vuokon syntymäpäivälahja, muuta ei ole», hän nostaa esiin saumauspistoolin ja hymyilee.

Minä haen jo valmiiksi etsimäni tiilen ja menemme ulos. Viime viikolla Valo tutki koko katon. Teki syystarkastuksen niin kuin oli tehnyt jo vuosia. Puhdisti pudonneet lehdet ja oksat ränneistä, kävi kaikki lappeet läpi. Kattosiltojen ja lumiesteiden alla olevat tiilet hän tutki tarkkaan, niiden halkeilu jää helposti huomaamatta. Minusta ei ole ollut enää vuosiin katolle nousijaksi.

Emmekä me ole täällä ainoita, joille Valo tekee palveluksiaan. Hän on tavallinen näky kylän raitilla työkalupakki tarakallaan pyöräilemässä korjaamaan tai paikkaamaan jotain milloin kenenkin luokse. Kuka vain apua pyytää, hän sitä saa. »Jos mie suinki ossaan», Valo sanoo, ja yleensä hän osaa. Naapurin lesken Irman katonkin hän tarkastaa syksyisin, vaikka Irman seurasta me emme niin piittaa. Hän on näet keskimääräistä happamampi, Vuokon sanoin »ko pihilajanmaria, voi nauttia toisinaan, mutta ylheensä jättää kitkerän maun suuhun».

Valo heittää takin päältään ja kiipeää tikkaille Vuokon varoitusten saatelemana. Hän kipuaa katolle vanhaksi mieheksi varmoin askelin ja etsii haljenneen tiilen. Me seuraamme toimitusta niskat vinkkurassa. Valo huutaa korkeuksistaan katon kestävän vielä ainakin kaksi talvea.

Kun hän laskeutuu alas, alkaa ripsiä vettä.

»Siinä ei kauan nokka tohissu», minä sanon.

»Misä met oltas iliman sinua», Vuokko jatkaa.

Menemme sisälle. Ystävämme saa meidät virkistymään. Hänelle on annettu sellainen lahja. Minutkin hän saa tuntemaan itseni tärkeäksi. Oikeastaan se on erikoista. Minä olen pieni mies enkä elämässäni mitenkään kummoisesti

menestynyt, vaikka viihdyinkin työssäni. Loppuaikoina ranteeni eivät vain enää kestäneet pottiputkella istuttamista, ja kun raivaussahan käyttökin alkoi olla tukalaa, laittoivat minut sairauseläkkeelle. Olen kuitenkin pärjännyt omillani ja pitänyt Vuokon kanssa perheemme leivässä ja kasassa, siinä kaikki. Valo sen sijaan, hän on erityinen, se on selvää. Eikä pelkästään ulkomuotonsa tähden, vaikka vieläkin hänen kanssaan kulkiessani panen merkille, kuinka ihmiset kiinnittävät häneen huomionsa. Voisi ajatella, että hänen rinnallaan tällainen reuman runtelema ukonrähjä tuntisi itsensä mitättömäksi, mutta ei, Valon seurassa voimistun, olen elossa ja hyvillä mielin.

Pirttiin päästyämme Valo laulaa »Paljon onnea vaan». Me kuuntelemme hiljaa, emme ole yllättyneitä, sillä Valo laulaa kun aihetta lauluun on. Lopuksi hän naurahtaa, että Vuokolla on taas yksi vuosirengas lisää.

»Näin se mennee», Vuokko myöntää, »onneksi mie suurimman osan ajasta unohan, kuinka vanha mie olen.»

»Laahasin itteni toissapäivänä senioreitten jumpalle Päiväntalole, kattelin ympärilläni ja aattelin, että ei perkele, emmie tänne kuulu. Meinasin ottaa jalat alleni. Mutta sitte tuli se jumpan vetäjä pahimmoihilen paikale, enkä kehannu lähtiä. Se oli oikein reipas, jutteli mukavia ja muilaki nousi raajat ko mulla. Turha sitä on ittiänsä yliarvioia, että olis jotenki paremmasa kunnosa ko ikäsensä», Valo kertoo.

Vuokko on valmistanut lohikeiton, ja käymme syömään. Valo kertoo Hassun kuulumiset. Kissa muutti heille vähän ennen kuin Valon vaimo Saara sairastui. Se vain asettui taloksi, hiippaili ensin tontin liepeillä myötäänsä ja alkoi sitten röyhkeästi loikoilla terassilla auringon paistaessa. Eräänä aamuna Saaralle ja Valolle esiteltiin kuin ohimennen

juuri saalistettu hiiri. Seuraavana päivänä he kutsuivat Hassun sisälle oman ruoka- ja juomakupin äärelle. Kukaan ei tiennyt sen tarkkaa ikää, vanha se oli, mutta metsästi edelleen ja piti Valolle seuraa. Yhdessä he tuijottivat keittiön ikkunasta lintulaudalla ruokailevia. Toisinaan pihalla näyttäytyy peuroja. Niiden mystiset pistäytymiset Valo kuvailee aina tarkkaan. Eivätkä salaperäiset vierailijatkaan jää koskaan vaille vatsantäytettä.

Valon mielestä Hassu lähetettiin hänelle maanpäälliseksi neuvonantajaksi.

Hän ottaa lohikeittoa lisää ja kehuu Vuokon keittotaidot. Se on mannaa Vuokolle, hänen korvansa punoittavat, kun hän kuuntelee Valoa. Minua huvittaa, vanha ihminen.

VUOKKO

Eino on nukahtanut sohvalle sanomalehti rintansa päällä. Enää vuosiin lehdestä ei ole ollut kummoiseksikaan peitoksi, ensin se pienennettiin puolikkaaksi, sitten aloitettiin yt-neuvottelut ja lopulta koko lehti lopetettiin ja korvattiin toisella. Joku mediaherra kommentoi asian käyvän varmasti lukijoiden tunteisiin, ja siinä hän oli oikeassa. Vaikka kyllä kyläkaupan lopettaminen harmitti ihmisiä enemmän. Vieläkin minua kylmää, kun kävelen rakennuksen ohi ja katselen umpeen laudoitettuja ikkunoita ja seinän hilseilevää maalipintaa, kun muistan kaupan ikkunalaudoilla rön-syävät Irman pelargoniat ja sen, kuinka hän vielä kauppa pitääessään pulppusi elämää. Olemme kuitenkin tyytyneet osaamme, luumme Lapin Kansamme ja töyryytämme kerran viikossa yli kahdenkymmenen kilometrin päähän ruokaostoksille. Olen päättänyt, että niin kauan kuin saan ajaa omalla autollani kauppaan enkä ole jonkun tuntematoman ruokakuljetusten varassa, en valita. Toki toisinaan epäilen, että teiden kunnossapito vähenee entisestään ja bensen hinta hilataan sellaisiin lukemiin, että autoilukin saa jäädä sikseen.

Tuhmakin nukkuu kylki vasten illalla lämmitettyä takkaa. Kun avaan vaatekomeron oven ottaakseni takkini, se ilmestyy kuitenkin eteiseen. Pyydän sen mukaani, mutta

ensin kirjoitan Einolle lapun, hän kun ehtii huolestua, jos meitä ei näy pariin tuntiin.

Taivaalla ei näy pilvenhattaraakaan, ja jos puiden väri ei paljastaisi vuodenaikaa, voisi melkein luulla, että on vielä kesä. Palaan sisälle ja vaihdan piponi huiviin.

Tuhma jättää terveisensä Irman tienhaaraan ja käännymme polulle. Jos löydän vielä kätköni, saamme tänään perunoiden kyytipojaksi suppilovahverokastiketta. Tätä polkua ei käytä enää kukaan muu, se on muhkurainen ja paikoin aluskasvillisuuden peittämä. Kun kävelemme pari kilometriä länteen ja käännymme suuren kuusen kohdalta vasemmalle, apajani häämöttää.

Sienet ovat kätkeytyneet suurina rykelminä sammaleiden lomaan. Niitä on enemmän kuin uskalsin toivoa. Avaan takin ja kyykistyn keräämään. Pieni ämpäri täyttyy nopeasti. Otan huivin päästäni ja kerään loput sienet siihen.

Kun nousen ylös, Tuhma murisee rauhattomasti liikehtien. Katselen ympärilleni, mutta en näe syytä sen levottomuudelle. Käsken sen olla hiljaa kuunnellakseni, mutta erotan vain kauempana raakkuvan variksen. Tuhma haukahtaa taas, ja muistan, kuinka Irma kertoi metsästysseuran ukkojen puhelleen, että riistakamerassa oli näkynyt tänä kesänä karhu poikasineen. En ole ajatellut asiaa enempää, toki täällä on ennenkin karhuihin törmätty, mutta en uskonut niiden uskaltautuvan näin lähelle asutusta ja tietä. Äkkiä lähellä rasahtaa ja Tuhma alkaa louskuttaa kovaan ääneen. Vedän henkeä ja tähyän äänen suuntaan, kuuluu vielä isompi rasahdus. Tuhma tajuaa kuitenkin pysyä viressäni eikä säntää äänen perään.

Kun palaamme, hämärtää jo. Eino odottaa meitä kuistilla.

Tilhiparvi helisee pihan perällä olevassa pihlajassa. Olen kuulevinani niiden sirinästä hätäännyksen, vaikka oksat notkuvat kirpeän oransseista marjoista.

LOTTA

Arne Jacobsen suunnitteli 50-luvulla Egg-tuolin kööpenhaminalaiselle hotellille. Siinä sivussa hän tuli aloittaneeksi tanskalaisen designin maailmanvalloituksen. Tuolin nahkapinnasta kerrotaan löytyvän eläimen niskaryppyjä, hyönteisen puremia ja arpia, ne ovat kauneusvirheitä, joita tulee ihaillla kuin voitonmerkkejä. Ei ole vaikeaa kuvitella Jacobsenia 50-luvun Tanskaan istumaan luonnoslehtiönsä kanssa, piippu turpeiden huuliensa välissä. Hänen suunnittelemaansa hotellia ilkuttiin Kööpenhaminan rumimmaksi rakennukseksi, mutta se korkeintaan huvitti häntä. Kuuluisassa tanskalaisessa valossa hän visioonsa luottaen loi jotain, joka jäi historiaan ja tuottaa omistajalleen mielihyvää kuin klassikkobiisi, jota sukupolvi toisensa perään soittaa yhä uudelleen, hyvää onneaan ihmetellen.

Tuoli on myös minun voitonmerkkini. Huonoina hetkinä se kertoo rauhoittelevasti minun olevan siinä vaiheessa elämäni, jossa voin ostaa pienen henkilöauton hintaisen nojatuolin itselleni.

Enää harvoin omatuntoni jupisee tuolin omistamisen ongelmallisuudesta, eikä ole pulma eikä mikään vaientaa sitä loihtimalla esiin muistoja öistä, joihin kääntyilin sängyssäni saneerattavien hätäntyneet ja loukkaantuneet katseet silmissäni, osakkeenomistajien vaatimukset selkänikamia-

ni kiristävinä ruuveina. Noustuani ylös kävelemään edestakaisin kaivoin esiin puhtaan järjen ja aamulla tein taas sen, mitä minut oli palkattu tekemään.

Kokonaisuus on loppujen lopuksi yksinkertainen: olen tilivelvollinen työnantajalleni ja sen osakkeenomistajille, maailmansielua on tarpeetonta sekoittaa keitokseen. Ja jos välttämättä haluan, voin nopeasti laskea, minkä verran palkkakakkuni puolikkaasta riittää jaettavaa niille, jotka eivät jaa, jaksa tai kelpaa. Niille, jotka ovat murtuneet tai joiden ideologia sotii ansaintaa vastaan tai niille, jotka ovat herkkyydessään kykenemättömiä kantamaan korttaan kekkoon.

Minulle valkeni melko varhain, mitä haluan elämältä, ja suunnitelmat päämäärieni saavuttamiseksi ovat olleet johdonmukaiset. Merkityksellistä on ollut pyrkimys nähdä riittävän kauaksi. Oli myös ystävystyttävä epäonnistumisen mahdollisuuden kanssa.

Ei ole vaikeaa palauttaa mieleen hetkeä, kun alkoi näyttää todennäköiseltä, että olen yksi firman optio-ohjelmaan kuuluvista. En puhunut asiasta muille, yksi varhaisista ja viisaista päätöksistäni oli olla lähentymättä liikaa samassa veneessä olevien kanssa. En oikeastaan puhunut asiasta itsenikään kanssa, paitsi illalla juuri ennen nukahtamista, hetkinä jolloin arimmatkin ajatukset lepattivat mielessäni kuin pimeydestä rohkaistuneet siivekkäät yöeläimet, enkä tehnyt elettäkään hätistäakseni niitä takaisin piiloihinsa. Jo silloin pystyin siirtämään joka kuukausi mukavan summan palkastani osakesäästötillilleni.

Miellyttävä hyvänolon tunne laskeutui alavatsalleni. Tunteessa oli jotain samaa kuin kylläisessä olossa mainion aterian jälkeen, kun on syönyt juuri sopivasti. Siinä

oli myös jotain samaa kuin tunteessa hyvän seksin jälkeen. Ajattelin asioita, joita voisin tehdä, ja vapautta, jonka pankkitilini saldo minulle toisi.

Ajattelin myös asuntoa, johon asettuisin. Tärkeää oli se, mitä näen ikkunoistani. Näkymille oli kaksi vaihtoehtoa. Kattonäkymä ja kaukana häämöttävä kirkontorni. Tai meri ja paljon taivasta, mielellään ei mitään ylimääräistä.

Kun näkee tarpeeksi kauas, on mahdollista tehdä oikeat siirrot ajoissa.

Kun astuimme Rikun kanssa tähän asuntoon ensimmäistä kertaa, olisin halunnut viheltää. Kuitenkin vain vilkaisin häntä nopeasti, ja vilkaisu riitti vahvistamaan aavistukseni. Hänkin oli innoissaan. Vedimme välittäjän tarjoamat pehmeät sisätossut jalkoihimme niin välinpitämättömän näköisinä kuin suinkin pystyimme.

Kun astelin hidastelluin askelin tulevan kotimme huoneesta toiseen, asuin jo siellä. Mielelläni olisin huiskaissut yhdellä kädenheilautuksella välittäjän ja Rikunkin ulos.

Silmieni edessä siintävä meri oli koruton, maisemaa eivät pehmentäneet lehtipuut eivätkä jäätelökioskit. Vain yksi tikkujalkainen kylmänveden uimari haaristeli rantaan pyyhkeeseensä tarttuen. Minäkin tulisin tekemään tuota, ajattelin.

EINO

»Terve metsä, terve vuori, terve metsän ruhtinas! Täs on poikas uljas, nuori; esiin käy hän, voimaa täys, kuin tuima tunturin tuuli!» Valo laulaa harppoessaan eteenpäin. Sitten hän nauraa ja saa metsältä vastauksen.

Kai me olemme hassunnäköinen joukko: Valo edellä, muita päätä pidempänä, Vuokko vanavedessään lyhyin, mutta vielä ripein askelin ja me Tuhman kanssa hännänhuippuna, verkkaisempina ja kankeampina. Polku on tässä kohtaa kapea, emme edes mahtuisi kulkemaan rinnakkain. Laitoin sähän nähden liikaa vaatetta, mutta kastelen mieluummin kainaloni kuin annan kylmyyden porautua kipeisiin niveliini. Kallisen mutkaan päästyäni pysähdyn. Hengitän kostean maan hajua ja siihen sekoittunutta pihkan tuoksua. Nostan katseeni suuren kilpikaarnaisen männyn oksiin, tuuli on taivutellut ne kiharalle. Mänty oli täällä jo, kun olin poikanen, se oli täällä kauan ennen kaikkia meitä.

Määränpäämme on mehiläistarha. Valo on tehnyt tarvittavat syystoimet päiviä sitten, valuttanut sokeriliuoksen ruokinta-astioihin ja asetellut siitepölyiset kennostokakut paikoilleen. Nyt on aika suojata lentoaukot, sillä sää on kylmenemässä.

Tänne olemme tehneet retkiämme aina. Silloin kun lapset olivat vielä pieniä, suuntasimme tarhalle suurena hälise-

vänä joukkona, joka pesien alkaessa häämöttää hiljeni kuin yhteisestä sopimuksesta. Oli oltava rauhallisesti ja pelkäämättä, pelko kun sai adrenaliinin virtaamaan ja mehiläiset puolustuskannalle.

Valo kääntyy ja varjostaa kädellään katsettaan.

»Ei ole hoppua, miksi mie näin hosun», hän huikkaa.

Kun olemme jo lähellä tarhaa, suuri kumpupilvi peittää auringon. Istahdan isolle kannolle, Tuhma asettuu viereeni, ja Vuokko kaivaa piipun ja tupakkajässäkän taskustaan. Piippu on nyt ainoa suojarusteemme, eikä meidän ollut aikomuskaan mennä pesien lähelle. Valo sen sijaan pukee suoja-asun ylleen ja pienentää lentoaukot styroksin ja puun kappaleilla niin pieniksi, ettei kylmä ulotu pesään.

Vuokko täyttää piipun, painelee tupakat pesään ensin lapsen sormella, sitten naisen kädellä ja lopulta miehen peukalolla. Kun se syttyy ja hän puhaltaa ensimmäisen henkosen ulos, mausteinen aromi leviää ilmaan. Hätkähdän puhelimen ääntä. Vuokko vilkaisee luuriaan ja sanoo, että se on Lotta. Sitten hän kävelee edestakaisin jutellesaan ja imaisee välillä piipustaan. Lopetettuaan hän ilmoittaa, että meillä on Helsingin-reissu edessä.

»Lotta ja Riku tarttevat parisuheloman», hän toteaa.

»Mie elin siinä uskosa, että ne tulee lasten kans tänne», sanon.

»Heän on kuulema mentävä Roohman hoitamhan suhettansa.»

Ajatus Helsingin-matkasta tuntuu työläältä, olisin mieluummin ottanut Lotan perheineen tänne.

Kun Valo on saanut toimensa tehtyä, jatkamme matkaa nuotiopaikalle. Hänellä on repussa vesipullo ja noki-

pannu. Hän kaataa Tuhmalle juotavaa tyhjään viilipurkkiin, ja Vuokko sytyttää tulen. Valo puhelee hunajasadostaan. Se on kuulemma tänä kesänä parempi kuin vuosiin.

Kun nuotiosta on jäljellä enää pieni hiillos, nousemme lähteäksemme, mutta Tuhma istuu vain paikallaan. Se tuijottaa minua silmiin eikä hievahdakaan, vaikka kehotan sitä tulemaan.

Se yrittää lähteä liikkeelle, mutta vinkaisee samalla korvia vihlovasti ja pitää toista takajalkaansa ylhäällä. Menen sen luo ja kumarrun katsomaan tassua. En näe siinä mitään erityistä. Tuhma yrittää taas päästä eteenpäin, mutta älähtää uudelleen. Vuokkokin kumartuu katsomaan jalkaa.

»Tashun on luultavasti mennyt piikki, jota emmä näe», Vuokko toteaa ja ehdottaa, että lähtisi hakemaan auton. Valo kuitenkin sanoo voivansa kantaa Tuhman.

»Tuhuma on painava, yli kaksikymmentä kilua», esteleen.

»Kyllä mie kaverin kannan», Valo vastaa ja nostaa Tuhman syliinsä.

VUOKKO

Astumme Einon kanssa vaunuun, ja Valo ojentaa lauk-kumme. Yön aikana juna kuljettaa meidät sänkisten pel-tojen halki kohti Helsinkiä, jossa syksy jatkaa vielä voitto-kulkuaan punaisina ja keltaisina loimottavissa puissa ja auringonsäteissä, jotka lämmittävät vielä. Tuhmakin on tullut saattamaan meitä asemalaiturille asti. Eläinlääkäri poisti sen jalasta terävän tikun, ja nyt se kävelee jo niin kuin ennenkin. Valo hymyilee koko suun leveydeltä ja pyytää kertomaan terveiset Lotan perheelle. Tuhma seisoo hänen vieressään remmissä kuin kuuluisi siihen.

Kun olemme löytäneet oikean hytin ja saaneet ulko-vaatteet yltämme, asetumme istumaan alapedille. Odotamme, että konduktööri tulee tarkastamaan liput, ja käymme sitten vasta makuulle. Lähdön aikaansaama hermostuneisuus on rauennut. Oikeastaan minä pidän yöjunassa mat-kustamisesta. Hytti hytkyy ja kuulutukset hiljaisilla asemilla katkaisevat tasaisen jytkeen. Itse vuoroin nukun, vuoroin torkun ja välillä mietin vain omiani. Jos en saa unta, las-keudun varovasti alas, raotan verhoja ja istun katselemaan ohi vilistävää yötä. Peltoaukeita, tiheää metsämaisemaa ja uinuvia taloja. Joskus kuvittelen itseni lapsuuteen, talviseen maisemaan, kun istuimme veljeni Aarnin kanssa reessä vällyjen alle vuorattuina nenänpäät jäässä.